

EKRAN+

AİLE YILI
ÖZEL SAYI

SDÜ - HABER - TEKNOLOJİ - BİLİM - SANAT - SAĞLIK

**Isparta'ya
Cumhurbaşkanlığı
Aile Ödülü**

**Aile: Doğanın Sessiz
Yasası**

Aile İçi Roller

**Dünya'nın En Büyük
Ailesi: İnsanlık**

BU AY NELER VAR?

05 “Dünyanın En Büyük
Ailesi: İnsanlık”

06 Evlilikten Gençliğe: Sağlıklı
İlişkilerin Psikolojisi

07 Kalplere Dokunan
Şehir Isparta'ya
Cumhurbaşkanlığı Aile
Ödülü

08 Aile Yılına Özel “Aile Doğa
Kampı” Gölcükte Yoğun
Katılımla Gerçekleştirildi

09 TÖMER'den Çocuklara
İngilizce Kursu Sertifika
Töreni

10 Aileden Gelen Deha:
Bilimde ve Teknolojide
Kuşaklar Arası Mucitlik

14 Aile Albümleri: Bellekten
Ekranı Uzanan Yolculuk

15 Aile: Doğanın Sessiz Yasası

16 Aile İçi Roller, Doğum Sırası ve Kimlik Gelişimi

18 Aile, Birlikte Büyümektir

21 Balkon

22 Bir Bebeğin Varoluşu

24 Kadın ve Çocuk Topluluğu

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
MERT KARACAN

SANAT YÖNETMENİ
DENİZ SEVİM

BÖLÜM EDITÖRLERİ
Teknoloji Bölümü:
BEGÜM TEZEL
Kültür-Sanat Bölümü:
EZGİ NUR ÖZBÜTÜN
Belgesel Bölümü:
ZEYNEP DÜNDAR
Psikoloji Bölümü:
SÜMEYYE NUR UÇAN

YAZAR VE MUHABİRLER
EZGİ ÖZGÜNER
SÜMEYYE NUR UÇAN
MERT KARACAN
MERYEM KAÇMAZ
ASLIHAN ÜLKÜ TOPAY

İletişim için;
0246 211 4842
ekranderisi@sdu.edu.tr
© ekranderisi

Adres

Çünür Mah, Süleyman Demirel
Üniversitesi, Doğu Yerleşkesi,
Sağlık Kültür ve Spor Daire
Başkanlığı, Akademix TV
Merkez/Isparta

“Bir Yuvadır Aile, Bir Umuttur Gelecek”

Kıymetli Okurlarımız,

Toplumun en temel yapı taşı olan aileyi odağımıza aldığımız bu özel sayımızla karşınızdayız. Bu sayının ayrı bir anlamı var; çünkü 2025 yılı, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın tensipleriyle “Aile Yılı” ilan edilmiştir.

Bu kapsamda, 2025 yılı boyunca ülkemizin dört bir yanında ailenin korunması, güçlendirilmesi ve desteklenmesine yönelik çok sayıda etkinlik, proje ve politika hayata geçirilecek. Biz de Ekran+ ailesi olarak, bu süreçte katkı sunmak, farkındalık oluşturmak ve “aile” kavramına farklı bakış açıları getirmek adına bu sayımızı “aile” temasına adadık.

Aile sadece bir araya gelmiş bireylerden ibaret değildir; sevgiyle kurulan bir sığınak, güvenle örülen bir gelecek ve dayanışmayla büyüyen bir birliktir. Her bireyin kendini güvende hissettiği, değer gördüğü ve ait olduğu bir yapı... Biz bu sayıda, aile kavramını psikolojik, sosyolojik, kültürel ve bireysel boyutlarıyla ele alıyor; hem geleneksel hem de modern aile modelleri üzerinden derinlikli analizler sunuyoruz.

Yazılarımızda; aile içi iletişimden çocuk gelişimine, kuşaklar arası çatışmalardan sosyal dayanışmaya kadar geniş bir yelpazeyi sizlerle buluşturuyoruz. Aynı zamanda bu özel yılın ruhuna uygun olarak, aileyi koruma bilincini artıracak, toplumsal değerleri hatırlatacak içeriklere de yer verdik.

Bu sayının, hem bireysel hem toplumsal anlamda aileye dair farkındalıkları artırmasını; sevgi, anlayış ve bağ kurma yolculuğuna katkı sunmasını temenni ediyoruz.

Tüm ailelerin huzurla, sağlıklı ve sevgiyle dolu günler yaşaması dileğiyle...

Kalpten sevgilerimizle, Ekran+ ekibi.

“DÜNYANIN EN BÜYÜK AİLESİ: İNSANLIK”

Aile... İnsan kalbinin en güvenli sığınağı. Bir çocuğun annesinin kucağında bulunduğu huzur, babasının elinde hissettiği güven, kardeşinin kahkahasında gördüğü umut. Aile, hayata dair bütün fırtınalara karşı bizi ayakta tutan görünmez bir çatı, en zor anlarda bile sönmeyen bir ışık.

2025'in "Aile Yılı" ilan edilmesi, hepimize yeniden hatırlatıyor: Asıl gücümüz, modern hayatın karmaşasında unuttuğumuz bu bağlarda gizli. Aile, sadece aynı soyadı taşımak değil; aynı kalbin ritmine kulak vermek, aynı acıyı hissedip aynı sevinci paylaşabilmek.

Ne var ki bu yılın bize öğrettiği en büyük gerçeklerden biri, ailenin kıymetinin en çok yoklukla anlaşıldığıdır. Gazze'de her gün yaşanan acılar, aile olmanın ne kadar kutsal olduğunu bir kez daha gözler önüne seriyor. Bombaların gölgesinde büyümeye çalışan çocukların en büyük hayali yeni oyuncaklar ya da renkli kıyafetler değil. Onların yegâne dileği, annelerinin yanında uyanabilmek, babalarının güven veren ellerine sarılabilmek, kardeşleriyle yeniden bir sofrada buluşabilmek. Yıkılmış duvarların altında bile aileye duyulan özlem, hayata tutunmanın en güçlü sebebi olarak kalıyor.

Bizler güvenli evlerimizde sevdiklerimizle aynı sofraya oturabiliyorsak, bu büyük bir nimet. Sofrada paylaştığımız ekmek, belki Gazze'de bir ailenin hayalini süslüyor. Çocuğumuzun kahkahası, orada bir annenin içini titreten en büyük dua. Bu nedenle Aile Yılı, sadece kendi evlerimizde sevgiyi çoğaltmak değil; aynı zamanda dünyanın dört bir yanında yaralı ailelere kalbimizi, dualarımızı ve elimizden gelen yardımı ulaştırmak demektir.

Unutmayalım ki Gazze'de bir annenin gözyaşı bizim annemizin gözyaşıdır. Oradaki bir çocuğun çığlığı, bizim kardeşimizin çığlığıdır. Çünkü aile sadece kan bağıyla değil, vicdan bağıyla da kurulur. İnsanlığın ortak acısı, bizi görünmez bir zincirle birbirimize bağlar.

Bu yıl bize şunu fısıldıyor: Aile olmak sadece aynı çatı altında yaşamak değildir. Aile olmak, yeryüzünde acı çeken herkesin sesini duymak, onların yarasına merhem olmaktır. Çünkü insanlık, aslında tek bir büyük ailedir. Ve bu büyük aileyi ayakta tutan şey, merhametle çarpan kalplerimizdir.

EVLİLİKTEN GENÇLİĞE: SAĞLIKLI İLİŞKİLERİN PSİKOLOJİSİ

ÖZEL RÖPORTAJ

Dr. Öğr. Üyesi Pelin HAZER

Klinik Psikolog

Sizi tanıyabilir miyiz?

Ben Dr. Öğretim Üyesi Klinik Psikolog Pelin Hazer. Uzun yıllardır evlilik ve çift danışmanlıkları veriyorum. Aynı zamanda Beykoz üniversitesi'nde akademisyen olarak çalışmaktayım. Doktora tezim 'Evli Çiftlerde Kişilik Özelliklerinin Cinsel Benlik Şeması, Cinsel Doyum, Evlilik Uyumluluğu Arasındaki İlişkinin Şema Terapi Kapsamında İncelenmesi' üzerinedir.

"Aile Yılı" ilan etmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu tür tematik yıllar toplumsal farkındalık açısından ne ifade eder? Psikolojik açıdan, böyle tematik yıllar toplumsal farkındalığı artırma açısından faydalı olabilir. İnsan beyni, gündemde olan konulara daha fazla dikkat eder; bu da aile içi iletişim, ebeveynlik becerileri ve duygusal bağların önemine dair farkındalık çalışmalarının daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlar. Ancak bu etkinin kalıcı olması için sadece söylem değil, eğitim, seminer ve uygulama programlarıyla desteklenmesi gerekir.

Modern yaşamın getirdiği hızlı tempo ve dijitalleşme, aile içi iletişimi nasıl etkiliyor? Özellikle teknoloji bağımlılığı çocuk-ebeveyn ilişkisine nasıl yansıyor?

Hızlı yaşam temposu ve dijitalleşme, yüz yüze iletişim süresini kısaltabiliyor. Beyin, duygusal bağları göz teması, ses tonu ve fiziksel temasla güçlendirir. Aşırı ekran kullanımı, özellikle çocuklarda empati gelişimini yavaşlatabilir ve ebeveyn ile çocuğun ortak aktivite sayısını azaltabilir. Teknoloji bağımlılığı, aile içi sohbetlerin yerini pasif ekran deneyimlerine bırakır; bu da ilişkide mesafe hissi yaratır.

Evliliklerde yaşanan sorunların temelinde hangi psikolojik dinamikler var? Bunları çözmek için çiftler hangi adımları atmalı?

Temel dinamikler arasında iletişim sorunları, duygusal ihtiyaçların fark edilmemesi, bağlanma stili uyumsuzluğu ve problem çözme becerilerindeki eksiklikler bulunur. Çözüm için çiftlerin öncelikle aktif dinleme becerisini geliştirmesi, suçlama yerine "ben dili" kullanması, gerektiğinde profesyonel çift terapisine başvurması ve ilişkide ortak hedefler belirlemesi önemlidir.

"Mutlu aile" tanımı nasıl yapılmalı? Bilimsel olarak sağlıklı ve güçlü bir ailenin temel bileşenleri nelerdir?

Mutlu aile, bireylerin kendilerini güvende, değerli ve anlaşılmış hissettikleri bir yapıdır. Bilimsel olarak güçlü bir aileyi oluşturan bileşenler:

- Etkili iletişim (açık, dürüst ve yargısız)
- Duygusal destek (empati, şefkat)
- Ortak zaman (birlikte kaliteli vakit geçirmek)
- Esnek kurallar (yaş ve gelişim dönemine göre uyarlanabilen)
- Çatışma yönetimi (yapıcı problem çözme)

Aile" denilince gençlerin aklına bazen sıkıcı kurallar geliyor. Sizce aile, gençlerin gözünde nasıl daha çekici ve destekleyici bir yer haline gelebilir?

Kuralların "yasak" gibi değil, "rehber" gibi sunulması gerekir. Gençler, nedenini anlamadıkları kurallara daha çok direnç gösterir. Aile ortamı, sadece disiplin yeri değil; mizahın, birlikte üretmenin ve özgürce fikir paylaşmanın mümkün olduğu bir alan olmalıdır. Ortak aktiviteler (spor, seyahat, hobi) gençlerin gözünde aileyi daha "yaşayan" bir kurum haline getirir.

Aile içinde en çok hangi konularda kuşak çatışması yaşıyoruz? Bu çatışmaları "kavga" yerine "ortak dil"e dönüştürmek mümkün mü?

En sık çatışma konuları; teknoloji kullanımı, giyim-kuşam, meslek seçimi, sosyal hayat ve değerlerdir. Ortak dil oluşturmak için iki tarafın da empatik dinleme yapması, "yanlış" yerine "farklı" kelimesini tercih etmesi ve önce anlamaya, sonra anlaşılmaya çalışması gerekir.

Mutlu aile" tanımı sizce gençler için nasıl yapılmalı? Sadece huzur mu, yoksa aynı zamanda eğlence ve özgürlük de mi?

Gençler için mutlu aile, yalnızca güvenli liman değil; aynı zamanda gelişimlerini destekleyen, bağımsızlık alanı tanıyan ve eğlenceli anılar biriktiren bir yerdir. Huzur, eğlence ve özgürlük dengesi, psikolojik sağlığı destekler.

Sizce gençlerin hayalini kuracağı "mükemmel çift" tarifinde hangi özellikler mutlaka olmalı?

- Karşılıklı saygı
 - Açık iletişim
 - Ortak hedefler
 - Kriz anında iş birliği
 - Mizah duygusu
- Birbirinin bireyselliğine alan tanıma

"Aile Yılı"nda gençlere vereceğiniz 3 kısa ama etkili tavsiye:

1. Duygularını saklama, ifade et. İçinde tutmak yerine paylaşmak, ilişkileri güçlendirir.
2. Aile ile ortak anılar biriktir. Bugün küçük görünen anılar, gelecekte en değerli kaynak olur.
3. Sadece konuşma, dinle. Karşıdakini gerçekten anlamak, bağın temelidir.

KALPLERE DOKUNAN ŞEHİR ISPARTA'YA CUMHURBAŞKANLIĞI AİLE ÖDÜLÜ

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülen Koruyucu Aile Hizmeti kapsamında, yetişkin nüfusa oranla en fazla koruyucu aileye sahip il olan Isparta, Cumhurbaşkanlığı tarafından verilen "Aile Ödülü"ne layık görüldü. Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlenen törende ödül, Isparta Valisi Abdullah Erin'in eşi Gülhan Erin'e Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan tarafından takdim edildi. Isparta Valisi Abdullah Erin, ödülün ardından yaptığı açıklamada koruyucu ailenin son derece önemli bir olgu olduğuna dikkat çekti: "Bir süre önce il müdürlüğümüzde görev yapan tüm personelimize başarı belgeleri verdik ama en büyük ödül, Ankara'da sayın Cumhurbaşkanımızın değerli eşi hanımefendi tarafından eşim Gülhan Erin'e verildi. Isparta, yetişkin nüfusa oranla en fazla çocuğu koruyucu aile yanına yerleştiren il oldu. Bu duyarlılıkları için tüm hemşehrilerimize teşekkür ve tebriklerimi sunuyorum. Isparta, her konuda olduğu gibi bu alanda da âlicenaplığını göstermiştir." Vali Erin ayrıca, koruyucu aile olmanın önemine değinirken örnek bir hikâyeyi de paylaştı: "Bir süre önce ziyaret ettiğimiz Serap Akın, otizm engeline sahip bir İngilizce öğretmeni. Pes etmeyen, mücadele azmiyle dolu bu kardeşimiz, aynı hastalıkla mücadele eden kardeşi Ali Rıza'nın üniversite okumasına da destek oldu. Muhterem babaları Hasan hocamız ve eşi Ayşe bacımız, çocuklarının eğitim yolculuğunda asla yılmıyarak düşmeden onlara omuz verdiler. Ali Rıza şu anda şehir hastanemizde otomasyonun başında görev yapıyor. Üstelik ailemiz, zihinsel engeli olan kimsesiz bir kız çocuğunu da evlat edinerek büyük bir fedakârlığa imza attı. Bu hikâye, her türlü takdiri ve övgüyü hak ediyor." Aile ve Sosyal Hizmetler Isparta İl Müdürü Hüseyin Güçlü de ödülle ilgili duygularını şöyle paylaştı: "Isparta'mız yetişkin nüfusa oranla en fazla koruyucu aileye sahip iller arasında birinci oldu. Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde sayın Cumhurbaşkanımızın eşi Emine Erdoğan, Sayın

Valimizin eşi Gülhan Erin'e ödül takdim etti. Şu anda 128 çocuğumuz, koruyucu ailelerimizin yanında sıcak bir yuvada büyüyor. Isparta halkına ve tüm ekip arkadaşlarıma teşekkür ediyorum." Koruyucu aileliğin önemine vurgu yapan Güçlü, süreç hakkında da bilgi verdi: "Başvuran ailelerle titizlikle görüşmeler yapıyoruz. Çocuklarımızın güvenle ve sevgiyle büyümesini sağlamak için her detayı inceliyoruz. Eğitimden sağlığa her alanda çocuklarımızla ilgilenen koruyucu ailelerimiz, onlara sadece bakım değil aynı zamanda ilgi dolu bir yaşam sunuyor. Bu bizi son derece mutlu ediyor." Isparta, bu ödülle birlikte hem devletin hem de vatandaşların çocuklara sevgi dolu bir gelecek sunma konusundaki ortak iradesini bir kez daha göstermiş oldu.

HABER: EZGİ ÖZGÜNER
7-EKRAN+

AİLE YILINA ÖZEL "AİLE DOĞA KAMPI" GÖLCÜK'TE YOĞUN KATILIMLA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

2025 Aile Yılı kapsamında Isparta Valiliği, Isparta Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Süleyman Demirel Üniversitesi iş birliğinde düzenlenen "Aile Doğa Kampı", Gölcük Tabiat Parkı'nda gerçekleştirildi. 11-12-13 Temmuz 2025 tarihlerinde düzenlenen etkinliğe aileler büyük ilgi gösterdi. Teknolojiden uzak, doğayla iç içe üç gün geçiren aileler, çeşitli atölye çalışmaları, tiyatro gösterileri ve yürüyüş etkinlikleriyle unutulmaz anlar yaşadı. Aile sıcaklığını ve iç dayanışmayı artırmayı hedefleyen kamp, katılımcılardan tam not aldı. Etkinlik hakkında açıklamalarda bulunan Isparta Valisi Abdullah Erin, toplumda aile bilincinin artırılması amacıyla yıl boyunca çeşitli etkinlikler düzenleyeceklerini belirterek şu ifadeleri kullandı: "Ailenin önemine dair farkındalığı artırmak istiyoruz. Bugün burada bu amaç doğrultusunda çok kıymetli bir etkinlik gerçekleştirdik. Yaklaşık 1000 katılımcı ve 400 ailemizle birlikte üç gün boyunca çocuklara ve ebeveynlere yönelik etkinlikler düzenliyoruz." Isparta Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürü Hüseyin Güçlü ise kampın çok sayıda paydaşın desteğiyle gerçekleştirildiğini belirterek: "Valiliğimizin himayesinde, belediyemiz, İl Özel İdaremiz, üniversitemiz ve sivil toplum kuruluşlarımızın katkılarıyla bu organizasyonu hayata geçirdik. Travel Moto Academy, Aşçılar ve Pastacılar Derneği, güvenlik hizmeti sunan jandarmamız ve diğer tüm destekçilere teşekkür ediyoruz. Ailelerimizin keyifli vakit geçirmesini diliyorum." dedi.

AKADEMİK DESTEK VE TOPLUMSAL BAĞLAR VURGUSU

Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Saltan, 2025'in "Aile Yılı" olarak ilan edilmesinin stratejik bir karar olduğunu vurguladı: "Ailelerin korunması, geliştirilmesi ve gelecek nesillere güçlü şekilde aktarılması için devletimizin attığı bu adımı çok kıymetli buluyorum. Üniversite olarak biz de bu politikaları desteklemeye devam edeceğiz." Travel Moto Academy Koordinatörü Mehmet Fuat Unul ise doğanın kalbinde ailelerle bir araya gelmenin anlamlı olduğunu ifade etti: "Bu kamp sadece bir tatil değil, aynı zamanda birlikte vakit geçirmenin, paylaşmanın ve toplumsal bağların güçlenmesinin de bir yolu. Katkı sağlayan tüm paydaşlara teşekkür ederiz. Burası çok özel bir yer ve burada olmak büyük bir ayrıcalık."

AİLELERDEN YOĞUN MEMNUNİYET

Etkinliğe katılan aileler de organizasyondan memnun kaldıklarını dile getirdi. Katılımcı ailelerden bazıları şunları söyledi: "Her sene yapılması gereken güzel bir etkinlik. Katılımın daha da artmasını isteriz." "Doğayla iç içe kamp yapmayı zaten seviyorduk. Çocuklarla birlikte çok güzel zaman geçirdik." "Kayıt yaptırdık, çadırımızı kaptık ve geldik. Sabah kahvaltı, akşam yemek... Her şey düşünülmüş." "İnsanlar çadırlarını kurdu, yemek verildi, etkinlikler güzel. Çok eğleniyoruz." Aile Doğa Kampı, hem katılımcılara doğayla bütünleşme imkânı sundu hem de aile bağlarını güçlendirmeye yönelik örnek bir sosyal etkinlik olarak hafızalarda yer etti.

HABER: SÜMEYYE NUR UÇAN
KAMERA: DİDEM TÖRÜZ

TÖMER'DEN ÇOCUKLARA İNGİLİZCE KURSU SERTİFİKA TÖRENİ

Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ) Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) tarafından, üniversite personelinin çocuklarına yönelik düzenlenen İngilizce kursunun sertifika töreni gerçekleştirildi. Yedi hafta süren yaz dönemi kursunu başarıyla tamamlayan 14 öğrenciye sertifikaları, SDÜ Rektörü Prof. Dr. Mehmet Saltan tarafından takdim edildi. Törende konuşan Prof. Dr. Saltan, "Günümüzde yabancı dil çok önemli. Çocuklarımıza daha küçük yaşlarda dil öğretmeye başlamamız gerekiyor. 'Bir lisan, bir insan' demiş atalarımız. Çocuklarımız için bu eğitim, gelecekleri adına güzel bir adım olacaktır" ifadelerini kullandı. TÖMER Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk Acar, ilk kez düzenlenen bu kursun büyük ilgi gördüğünü belirterek, öğrencilerin süreci başarıyla tamamladığını söyledi. Müdür Yardımcısı Öğr. Gör. Fatma Çalışkan ise talepler doğrultusunda İngilizce kurslarının eğitim-öğretim döneminde de ilkökul öğrencilerine yönelik olarak devam edeceğini açıkladı. Kursu yürüten İngilizce Öğretmeni Seyda Sevrani Çelik ise öğrencilerin başlangıç seviyesinde olmasına rağmen yaparak ve yaşayarak öğrenme yöntemleri sayesinde kısa sürede ilerleme kaydettiklerini, eğlenceli ve verimli bir süreç geçirdiklerini dile getirdi. Öğrenciler de kurstan edindikleri kazanımları dile getirerek konuşmayı, yazmayı, okumayı öğrendiklerini, İngilizce oyunlar oynayarak hem keyifli zaman geçirdiklerini hem de yeni arkadaşlıklar kurduklarını ifade ettiler. Sertifika töreni, toplu fotoğraf çekiminin ardından sona erdi.

AİLEDEN GELEN DEHA:

BİLİMDE VE TEKNOLOJİDE KUŞAKLAR ARASI MUCİTLİK

“Merak buluşıcıdır, en hızlı yayıldığı yer ise bir evin içidir.”

Bir laboratuvar masasının kenarında büyümek... O masanın üstünde sıradan oyuncaklar değil cam tüpler, kablolar, formüllerle dolu defterler vardır. Evdeki mikroskop sadece bir alet değil, yeni dünyaların kapısını aralayan bir oyun aracıdır. Bazı çocuklar geceleri masallar dinleyerek uyur, bazıları ise odasından gelen devre sesiyle uyanır. Bu sahneler, sıradan bir çocukluğun değil teknolojiyle iç içe geçmiş bir aile hayatının izlerini taşır. Ve bilimin sadece üniversite laboratuvarlarında değil; mutfakta, garajda, kitaplıkta da filizlendiğini gösterir. Tarih boyunca büyük icatlara imza atmış pek çok ismin arkasında onları şekillendiren ailelerin izleri var. Kimisi annesinin dikiş makinesinden ilham aldı kimisi babasının alet çantasıyla tanışarak elektroniğe merak saldı. Kimi zaman bu miras genetikle aktarıldı kimi zamansa sadece bir soru sormaya cesaret eden bir ebeveynle başladı. Çünkü bazen en büyük keşifler, “Bunu birlikte deneyelim mi?” cümlesiyle başlar. İşte bilimin ve teknolojinin sadece bireyleri değil bütün aileleri dönüştürdüğü o büyük hikâyenin sayfaları... Aileden gelen deha, geçmişin icatlarını bugünün ilhamına dönüştürüyor.

Marie Curie ve Bilim Soy Ağacı

Marie Curie ve eşi Pierre Curie

Bilim dünyasında “aile mirası” denince ilk akla gelen isim hiç kuşkusuz Curie ailesidir. Marie Curie, yalnızca radyoaktivite üzerine yaptığı çığır açıcı çalışmalarıyla değil, aynı zamanda bilimin kuşaktan kuşağa aktarılabilceğini kanıtlayan ilham verici yaşamıyla da tarihe geçti. O, Nobel Ödülü’nü iki farklı dalda (Fizik ve Kimya) kazanan ilk kişi ve hâlâ bunu başaran tek kadın olmaya devam ediyor. Ama Marie Curie’nin hikâyesi yalnızca bireysel başarılarla sınırlı değil tam anlamıyla bir aile destanı.

Marie Curie, eşi Pierre Curie ile Paris’teki mütevazı laboratuvarlarında çalışırken yalnızca elementleri değil, birbirlerini de tamamlıyorlardı. Aralarındaki bağ sadece bir evlilik değil ortak bir bilimsel tutku üzerine kuruluydu. Yorucu deneylerin, uzun gecelerin ve düşük bütçelerin arasından sıyrılıp polonyum ve radyum elementlerini keşfettiler. 1903’te Fizik Nobel’i kazandıklarında, sahnede yalnızca bilimsel başarı değil birlikte üretilmiş bir hayat ödüllendiriliyordu. Ancak Curie hikâyesini benzersiz kılan asıl unsur, bu bilimsel mirasın bir sonraki kuşağa taşınmasıydı. Marie’nin kızı Irène Joliot-Curie, annesinin izinden giderek fizik alanında eğitim aldı ve tıpkı annesi gibi laboratuvarında büyüdü. Ancak Irène yalnızca “Curie’nin kızı” değil, kendi bilimsel dehasını ortaya koyan, bağımsız bir araştırmacıydı. Eşi Frédéric Joliot ile yapay radyoaktiviteyi keşfederek 1935’te Nobel Kimya Ödülü’nü kazandı.

Bir aile, iki kuşak, toplam dört Nobel Ödülü... Bu, yalnızca bir başarı hikâyesi değil. Bilimin evde başlayabileceğine dair güçlü bir kanıttı. Curie ailesi, bilimi yalnızca laboratuvarlara değil ev hayatına, annelik ve babalık rolleriyle iç içe geçmiş bir yaşama taşıdı. Bu yüzden Curie ailesi, bilim tarihine sadece elementleriyle değil, varlıklarıyla da iz bırakan bir soyadı oldu. Onların soy ağacı, nükleer fizik ve kimyanın kilometre taşlarını taşıyor.

Nikola Tesla ve Annesinden Miras Gelen Zekâ

Modern elektriğin öncüsü, vizyoner mucit, dünyanın en büyük bilimsel hayalperestlerinden biri: Nikola Tesla. Onun buluşlarından ve Edison’la olan rekabetinden önceki sayılarımızda bahsetmiştik. Ancak Tesla’yı sadece laboratuvarlardaki deneyleriyle, mühendislik dehasıyla ya da akademik başarılarıyla anlamaya çalışmak, eksik kalır. Tesla’nın hayatında sessiz ama çok güçlü bir figür vardı: annesi Duka Mandić.

19. yüzyılın ortalarında, bugünkü Hırvatistan sınırları içinde eğitim hakkı olmayan kadınların arasında Duka, sıra dışı bir şey yapıyordu. Resmi bir eğitimi olmamasına rağmen evdeki gündelik yaşamı kolaylaştırmak için kendi icatlarını geliştiriyordu. Mekanik zekâsı, çözüm üretme yeteneği ve elleriyle şekillendirdiği pratik araçlar sayesinde çevresinde “yaratıcı kadın” olarak tanınıyordu. Dikiş makinelerini geliştiriyor, kendi el aletlerini yapıyor, ev içindeki pek çok sorunu fiziksel çözümlerle aşmaya çalışıyordu. Tüm bunları sadece gözlemleyerek ve deneyerek yapıyordu. Tesla, annesinden o yaştaki pek çok çocuğun öğrenemediği şeyleri öğrenmişti: Detaylara dikkat etmek, doğayı gözlemlemek, sorular sormaktan korkmamak ve en önemlisi, ellerin zekâyı iş birliği yapabileceğini görmek. O annesi hakkında şunları söylemişti: “Yaptığım her şeyi, annemin parlak zekâsına ve çalışkan ellerine borçluyum.” “Eğer bende bir icat yeteneği varsa, bu tamamen onun sayesinde.”

Yaşadıkları dönemde bir kadının mühendisliğe yaklaşması alışılmadık bir durumdu. Kadınlar, bilimin öznesi değil çoğu zaman yalnızca seyircisiydi. Ama Duka Mandić, oğluna yalnızca hayat değil, bir düşünce biçimi, bir merak mirası da vermişti. Ve bu miras, zamanla Tesla’nın zihninde alternatif akımın kıvılcımlarına, radyo dalgalarına, kablolu iletişim hayaline dönüştü. Bazen bir bilim insanı laboratuvarında değil, annelerinin tamir ettiği lambaların altında büyür. Ve bazen en büyük icatlar, bir annenin sessizce kurduğu bir düzeneğin gölgesinde filizlenir.

Nikola Tesla ve annesi Duka Mandić

Franklin Ailesi ve Bilimsel Merak Ortamı

Rosalind Franklin

Bilimin sessiz kahramanı ve özgür düşüncenin kızı... Bugün genetik kodu çözüyor, kalıtımı anlayabiliyorsak bunda adı uzun yıllar gölgede kalan bir bilim kadınının, Rosalind Franklin'in emeği büyüktür. Franklin'in bilimsel başarılarının temelinde yalnızca zekâsı değil onu özgür düşünmeye ve sorgulamaya teşvik eden bir aile ortamı vardır. Londra'da doğup büyüyen Rosalind, 1900'lü yılların başında kadınların hâlâ ev içinde kalmasının beklediği bir dönemde farklı bir evde yetişti. Babası Ellis Franklin oldukça çağdaş bir görüşe sahipti. Evlerinde büyük bir kütüphane vardı. Bilim, felsefe, tarih kitaplarıyla dolu raflar Rosalind'in ilk laboratuvarı gibiydi. Babası, kızının matematiğe ve fiziğe olan ilgisini ciddiye alıyor, onu bilimsel tartışmalara dahil ediyordu. Annesi Muriel Franklin ise kız çocuklarının eğitim hakkı için mücadele eden erken dönem feministlerden biriydi. Rosalind'e küçük yaşlardan itibaren "Akıllı kızlar da büyük işler başarır." düşüncesini aşılamıştı. Bu düşünsel atmosfer onun için sadece ilham değil, aynı zamanda güçlü bir özgüven temeli oluşturdu. Rosalind Cambridge Üniversitesi'ne kabul edildiğinde bu atmosferin meyvesini veriyordu. Radyografik görüntüleme konusunda uzmanlaştı ve bu alandaki yetkinliği sayesinde DNA'nın yapısını anlamaya yönelik en net fotoğrafları elde etti. "Fotoğraf 51" adı verilen meşhur X-ışını kırınım görüntüsü, DNA'nın çift sarmal olduğunu açıkça ortaya koyuyordu. Ne var ki bilim tarihinin dramatik anlarından biri burada yaşandı. Franklin'in bu görüntüsü onun izni olmadan Watson ve Crick'e gösterildi. Bu ikili 1953'te DNA'nın yapısını açıklayan çalışmalarıyla Nobel Ödülü'nü kazandı. Rosalind ise henüz 37 yaşında kanserden hayatını kaybetti ve Nobel alacak kadar yaşamadı. Ancak bugün bilim dünyası onun katkılarını çok daha yüksek sesle anıyor. Rosalind Franklin bilime ve kadınlara da yol açan bir öncüdür. Ve onun öyküsü şu gerçeği ortaya koyuyor: Bazı dehalar yalnızca zekâyla değil çocuklukta duydukları cesur cümlelerle büyür. Ailede yaratılan düşünsel özgürlük ortamı, bir çocuğun sessizce geleceği değiştirmesini sağlayabilir. Çünkü bazen bir kız çocuğunun önüne konan bir bilim kitabı, bir devrimin ilk sayfası olabilir.

Von Braun Ailesi: Roketler Evin Kütüphanesinden Doğarsa

20.yüzyılın en tartışmalı ama aynı zamanda en etkileyici bilim insanlarından biri olan Wernher von Braun, bugün modern roket mühendisliğinin kurucularından biri olarak kabul ediliyor. Onu tarih kitaplarında genellikle V-2 roketleriyle ya da NASA'nın Apollo görevlerini taşıyan dev Saturn V roketiyle tanırız. Ancak Wernher von Braun'un uzaya uzanan yolculuğu aslında bir laboratuvarında değil çocukluk evinin kitaplıklarında ve aile sohbetlerinde başladı.

Babası Magnus von Braun Sr. Almanya'da ulaştırma ve tarım bakanlıklarında görev yapmış, teknik ve lojistik konulara hâkim bir devlet adamıydı. Ailenin entelektüel yapısı oldukça güçlüydü. Evlerinde mühendislik, politika ve teknolojiye dair pek çok teknik belge, kitap ve harita bulunuyordu. Wernher küçük yaşlarda babasının ofisinde vakit geçiriyor, tren hatları çizimleri, lojistik raporları ve mekanik düzenek planlarıyla haşır neşir oluyordu. Henüz çocukken Johannes Kepler'in "Ay'a Yolculuk" adlı eserini okumuş, Jules Verne'in hayal dünyasında kendine bir gelecek çizmişti. Ama bu hayaller yalnızca bilimkurgu sayfalarında kalmadı çünkü evde merakı destekleyen ve mühendisliğe oldukça saygı duyan bir atmosfer vardı. II. Dünya Savaşı sırasında geliştirdiği V-2 roketleri, savaşın en yıkıcı teknolojilerinden biri olarak anılsa da bu teknoloji daha sonra farklı bir kaderle buluştu. Savaşın ardından ABD'ye getirilen von Braun, burada NASA için çalışmaya başladı ve bir zamanlar babasının belgeleriyle hayal kuran o çocuk, yıllar sonra insanı Ay'a götürecektir Saturn V roketinin baş mühendisi oldu.

Von Braun'un hayatı, teknolojinin nasıl hem yıkıcı hem de ilerletici olabileceğinin çarpıcı bir örneği olarak tarih sayfalarında yerini aldı. O, bu noktaya gelirken temelde ne vardı peki? Bir çocuğun merakına ev sahipliği yapan bir ev, mühendislik belgeleriyle dolu bir masa ve teknik konuşmaların sıradan bir akşam sohbeti olduğu bir aile... Bazen roketler önce evin kitaplığına fırlatılır ve o kitaplık bir çocuğun hayalini gökyüzüne taşır desek yeridir galiba.

Bohr Ailesi: Atomun Kalbinde Bir Baba-Oğul Hikâyesi

Aage Bohr, 1954'te doktora savunması sırasında babası Niels ile birlikte.

Bilim tarihine damgasını vuranlardan biri de kuşkusuz Niels Bohr. Kuantum mekaniği denince ilk akla gelen isimlerden biri olan Bohr, 1922'de atom yapısı üzerine geliştirdiği modellerle Nobel Fizik Ödülü kazandığında bilim dünyası yepyeni bir döneme girmişti. Fakat bu öyküdeki asıl sürpriz, onun oğlu Aage Niels Bohr'un da yıllar sonra neredeyse aynı konuda Nobel ödülünü kazanmasıydı.

Aage Bohr, babasının gölgesinde kalmadan ama onun kurduğu temeller üzerine çalışarak atom çekirdeği modelleri geliştirdi. 1975'te, Nobel Fizik Ödülü'nü kazandığında bilim dünyası Bohr soyadının yalnızca bir bireyin değil bir neslin zekâ mirası olduğunu kabul etmişti. Niels Bohr'un evi bilimsel fikirlerin paylaşıldığı bir laboratuvara dönüşmüş, Aage bu ortamda büyüyerek babasının zihinsel evrenine dahil olmuştu. Bir çocuk, yalnızca babasının yolunu izlemekle kalmamış, o yolu genişletmişti.

Ada Lovelace ve Lord Byron: Şiirle Kod Arasında Doğan Deha

Bugün kodlamanın simge ismi olarak anılan, tarihin ilk bilgisayar programcısı Ada Lovelace, yalnızca sayılarla değil aynı zamanda sözcüklerle de büyümüş bir dehaydı. Onun olağanüstü düşünce yapısının temelleri ailesinden gelen çift yönlü mirasta yatıyordu: Bir yanda matematik tutkunu, disiplinli annesi; diğer yanda edebiyatın romantik devi, şair Lord Byron.

Ada, 1815 yılında Londra'da doğduğunda, babası Lord Byron "Childe Harold'un Yolculuğu" adlı şiiriyle Avrupa'da edebi bir yıldız hâline gelmişti. Ancak evliliği kısa sürdü. Ada, henüz birkaç haftalıkken babasıyla yollar ayrıldı ve Byron onu bir daha hiç görmedi. Annesi Anne Isabella Milbanke, Lord Byron'un duygusal iniş çıkışlarını ve edebi melankolisini tehlikeli buluyordu. Kızının onun gibi "hayalci" biri olmaması için Ada'yı sıkı bir matematik ve mantık eğitimiyle büyütmeye karar verdi. Bu yüzden küçük Ada, diğer Viktoryen kız çocukları gibi nakış değil geometri, mühendislik ve astronomi öğrendi. Ancak her ne kadar annesi şiiri evden uzak tutmaya çalışsa da Byron'un hayal gücü genetik bir iz bırakmıştı. Ada'nın zihni sayılarla şiir arasında bir köprü kuruyordu.

1833 yılında Charles Babbage ile tanıştığında yalnızca 17 yaşındaydı. Babbage, "Analitik Makine" adını verdiği mekanik bir hesaplama cihazı üzerinde çalışıyordu. Oysa Ada için bu makine şiirsel bir potansiyele sahipti. Ona göre bu sistemle sadece sayılar değil müzik, desen, fikir bile işlenebilirdi. Ada Lovelace, Babbage'ın çalışmalarını detaylandırdı, Fransızca bir metni İngilizce'ye çevirirken notlar kısmında tarihin ilk algoritmasını yazdı. Bu notlar, daha sonra bilgisayar biliminin doğuşuna ilham verecek belgeler hâline geldi. Ve böylece bir kadın, 1800'ü yılların ortasında daha bilgisayar icat edilmeden önce yazılım kavramını sezgisel olarak anlayan ilk kişi oldu.

Ada'nın hikâyesi, bir ailenin iki farklı yönünün nasıl eşsiz bir bileşim yaratabileceğini gösteriyor. Babası şiiri, annesi mantığı temsil ediyordu. Ada ise bu iki dünyayı birbirine bağlayan hem hayal gücüne hem analitik zekâyı sahip bir köprüydü. Bugün STEM alanlarında kadınların yerini konuşurken onun adı hâlâ anılıyor; çünkü o yalnızca bir ilk değil, aynı zamanda sınırların ötesine geçebilmiş bir akıl.

Ada Lovelace ve Lord Byron

Jobs Ailesi: Dâhiliğe Giden Yol Bir Garajdan Geçer

Paul Jobs ve Steve Jobs

Teknoloji dünyasında sıkça andığımız Steve Jobs, günümüzün en ikonik teknoloji girişimcilerinden biri olarak bilinir. Ancak onun dehasının tohumları sadece doğduğu genetik ailede değil onu yetiştiren evlat edinen babası Paul Jobs'un elinde atıldı. Paul Jobs, marangozluk ve teknik işler konusunda yetenekli, sabırlı ve el becerileri yüksek bir adamdı. Küçük Steve'i garajdaki atölyesine götürüp ona lehim, devreleri ve mekanik tamir işlerini öğretti. Bu mekan çocukluk hayallerinin, denemelerin ve başarısızlıkların yaşandığı özel bir alan oldu. Garajda geçirilen uzun saatler merak ve problem çözme tutkusunu da aşıladı. Steve, burada öğrendiği pratik teknikler ve babasının ona verdiği cesaretle ileride Apple gibi teknoloji deviyle dünyayı değiştirecek bir yolculuğa çıktı.

Jobs'un hikayesi aile bağlarının biyolojik kökenlerin ötesine geçebileceğini ve kültürel, duygusal yatırımın da bir dâhiliğin gelişiminde ne kadar önemli olduğunu kanıtladı. Bir çocuğun sadece bilgi değil aynı zamanda sevgi, ilgi ve destekle büyüyebileceğini gösterdi. Steve Jobs'un başarısı, aslında evde küçük bir atölyede başlamış büyük bir yolculuğun ta kendisidir.

Wright Kardeşler: Gökyüzüne Açılan Aile Rüyası

1903 yılında Kuzey Carolina'da bir uçuş gerçekleşti ve insanlık tarihinde ilk kez havadan yere bakmayı başardı. Bu başarı tabii ki de Orville ve Wilbur Wright kardeşlerin ortak emeğiydi. Ancak uçan bir makine yaratmak için gereken merak tohumları çok daha önce evlerinde babalarının kurduğu kitaplıkta atılmıştı, topkı von Braun ailesi gibi. Milton Wright çocuklarına bolca bilimsel, teknik ve edebi içerik sunmuş, onları özgür düşünceye teşvik etmişti. Wright kardeşler, bisiklet atölyelerinde geliştirdikleri mekanik becerilerini, sonunda gökyüzüne taşıdılar. Kuşların hareketini inceleyerek, dengeyi ve kaldırma kuvvetini kavradılar. Biri teoriye, diğeri uygulamada öne çıkan kardeşler birlikte Flyer I'i tasarladılar ve havalandırdılar.

Wright ailesi, bir çocuğun oyunla bilim arasındaki çizgide nasıl yürüdüğünü, kardeşlik bağının, birlikte düşünme gücüne nasıl dönüştüğünü gösteriyor. Onların icadı belki de gökyüzüne açılan hayalin kendisiydi.

Orville Wright (Soldaki) ve Wilbur Wright (Sağdaki)

Herschel Ailesi: Gökyüzünün Sessiz Kâşifleri

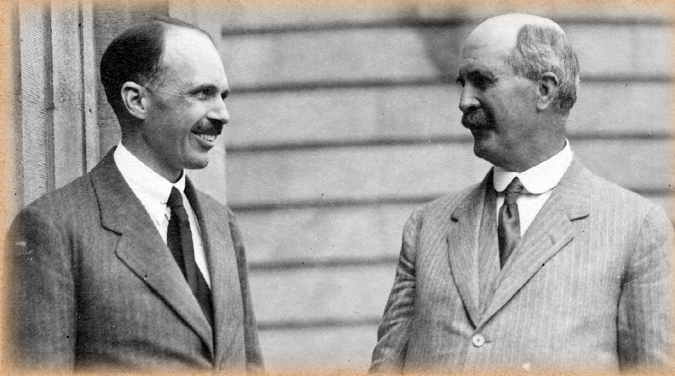
Astronomiye gönül veren bir ailenin öyküsü bu. 18. yüzyılın sonlarında, Almanya'dan İngiltere'ye göç eden William Herschel, bir müzisyen olarak başladığı hayatına gökbilimci olarak devam etti. 1770'lerin sonunda amatör bir teleskop yaparak gece gökyüzünü gözlemlemeye başladı. 1781'de Uranüs gezegenini keşfettiği sıralarda gözlem yaparken yanında hep kardeşi Caroline Herschel vardı. Caroline yalnızca gözlem asistanı değil kendi başına 8 kuyruklu yıldız ve onlarca gök cismi keşfeden ilk kadın astronomlardan biri oldu. Üstelik İngiliz Kraliyet Astronomi Derneği'nden maaş alarak çalışan ilk kadın bilim insanı unvanını da taşıdı. Bu bilim tutkusu, Herschel soyadında bir nesil daha sürdü. William'ın oğlu John Herschel, babasının ve halasının izinden giderek gökyüzünü haritalandırmaya başladı. Ancak John yalnızca astronom değil; optik mühendisliği, fotoğrafçılık, kimya ve matematik alanlarında da önemli katkılar sundu. "Negatif-pozitif fotoğrafçılık" yönteminin geliştirilmesine öncülük etti ve Güney Yarımküre'deki gökyüzünü kataloglayan ilk büyük çalışmalardan birini gerçekleştirdi.

Herschel ailesi için gökyüzü ortak bir tutkuydu. Yıldızları birlikte izleyip, birlikte isimlendirdiler. Ne diyebiliriz ki: Bazı ailelerde teleskop, aile yadigarıdır.

William Herschel ve Caroline Herschel

Bragg Ailesi: Nobel'i Paylaşan İlk Baba-Oğul

William Henry Bragg ve oğlu William Lawrence Bragg

1915 yılında Nobel Komitesi sıra dışı bir karar açıkladı: Aynı ödül hem babaya hem de oğluna verilmişti. William Henry Bragg ve oğlu William Lawrence Bragg, X-ışınlarının kristaller üzerindeki kırımını inceleyerek maddenin atomik düzeydeki yapısını çözümleme yöntemini geliştirmişti. O sırada yalnızca 25 yaşında olan Lawrence Bragg, Nobel alan en genç bilim insanı olarak tarihe geçti. Baba-oğulun kurduğu bu eşsiz iş birliği yalnızca bir aile bağı değil bilimsel bir ortaklıktı. Babası laboratuvarın tecrübeli beyni, oğlu ise taze zekâsıydı.

Bu örnek, bilimsel başarıların yalnızca bireysel değil, nesiller arası bir akıl alışverişiyle nasıl şekillenebileceğini gözler önüne serdi. Evet bilim bazen kan bağından geçer ama esas başarı merakı birlikte paylaşabilmektir.

Lederberg Çifti: Görünmeyen Emek, Bilime Adanmış İkinci Bir İsim

1958 Nobel Tıp Ödülü'nü bakteriyel genetik alanındaki öncü çalışmalarıyla kazanan Joshua Lederberg, bilim dünyasında devrim yaratan isimlerden biridir. Ancak bu başarıda onunla birlikte çalışan ve bilimsel katkıları neredeyse göz ardı edilen bir figür vardır: eşi Esther Lederberg.

Esther, sadece Joshua'nın laboratuvarında duran bir eş değildi. Deneyleri bizzat yürüten, bakteriyel genetikte kritik teknikler geliştiren gerçek bir bilim insanıydı. Onun en önemli katkılarının biri plak transferi (transduction) tekniğinin bulunmasıdır ki bu yöntem bakterilerde gen aktarımını anlamada devrim yaratmıştır. Ne var ki o dönemin bilim dünyasında kadınların başarıları genellikle gölgede kalıyordu. Esther'in adı, Nobel ödülünde yer almadı ve uzun yıllar çalışmalarının değeri tam anlamıyla takdir edilmedi.

Bilim tarihçileri ve feminist araştırmacılar son yıllarda, Esther Lederberg'in gerçek katkılarını gün yüzüne çıkararak kadınların bilimdeki görünürlüğü için önemli bir adım attı. Bu durum, sadece nesiller arası değil cinsiyetler arası eşitlik mücadelesinin de bir parçasıdır. Çünkü bazen bilimdeki en büyük dehalar, görünmeyen, sessiz ama vazgeçilmez emeklerle üretilir.

Joshua Lederberg ve Esther Ederberg

Genetik mi, Çevre mi? Belki de Aile Kültürü!

Bilim ve teknolojiye başarı genellikle "doğuştan gelen yetenek" veya "kişisel merak" olarak anlatılır. Ancak gerçek, çok daha karmaşık ve derindir. Birçok örnek inceledik ve bunlar bize tek bir önemli gerçeği gösteriyor: Teknolojik ve bilimsel ilerlemenin temelinde en az bireysel merak kadar çocukların içinde yetiştiği aile ortamı ve kültürü var.

Bir çocuğun keşfetme isteği, bazen annesinin geceleri çalıştığı atölyede gördüğü bir icattan, bazen babasının evde kurduğu küçük kütüphaneden, bazen de ailele paylaşılan bir merak ve saygı kültüründen beslenir. Burada öğrenilen "soru sorma cesareti", "başarısızlıktan yılmama azmi" ve "yeni fikirlere açıklık", bilim insanı olmanın temel yapı taşlarıdır. Genetik ve çevrenin karşılaştırılması çoğu zaman bir yanlış ikilem sunar çünkü gerçek başarı her ikisinin iç içe geçtiği, harmanlandığı zengin bir aile kültüründe yeşerir desek yanlış olmaz herhalde. İcat tutkusu evde başlar, merak aile sofalarında konuşulur ve hayaller evin duvarları arasında büyür.

Aile, yalnızca bir soy ağacı değil; fikirlerin, deneylerin ve cesaretin de kuşaktan kuşağa aktığı bir laboratuvar haline dönüşebilir. Ve kim bilir belki de yeni bir Curie, yeni bir Tesla ya da yeni bir Lovelace şu an mutfakta annesinin veya babasının tamir ettiği tost makinesine dikkatle bakıyordur.

BÖLÜM EDITÖRÜ: BEGÜM TEZEL

13-EKRAN+

AİLE ALBÜMLERİ: BELLEKTEN EKRANA UZANAN YOLCULUK

Bir zamanlar her fotoğraf özenle seçilir, bastırılır, arkasına tarih ya da bir not yazılır, albümün en uygun sayfasına dikkatle yerleştirilirdi. O kareler, ailelerin özel anılarını geleceğe taşıyan sessiz tanıklardı. Kimi doğum günü pastası başında, kimi bir asker uğurlamasında; bazen bir bahar pikniğinde, bazen de okul önlüğüyle poz verilmişti. Bugün o anılar, tozlu albümlerden çıkıp dijital ekranlara taşınıyor. Mobil uygulamalar, yapay zekâ destekli araçlar ve görüntü işleme teknolojileri sayesinde eski fotoğraflar taranıyor, renklendiriliyor, netleştiriliyor, onarılıyor. Yırtılmış kenarlar birkaç tıklamayla yok edilebiliyor, silinmiş yüz hatları yeniden belirginleşiyor. Siyah beyaz kareler, yapay zekâ yardımıyla renkleniyor; gelinliğin beyazı, çocukluğun geçtiği bahçenin yeşili yeniden ortaya çıkıyor.

Eskiden sadece bir kutunun içinde kalabilecek bir kare, artık bir aile grubunun bulut klasöründe herkes tarafından görülebiliyor. Ailece yapılan çevrim içi “anı geceleri”, artık eski albümlere saygı duruşunun dijital versiyonu. Bugün yurt dışında yaşayan bir torun telefonundan dedesinin gençliğine bakabiliyor, hiç tanımadığı bir akraba dijital albümdeki yüzler sayesinde aileye kendini ait hissedebiliyor. Dahası, bu uygulamalar artık sadece görseli işlemekle kalmıyor; yüz tanıma teknolojisi sayesinde fotoğraftaki kişileri tanıyor, yaşlarını tahmin ediyor, kıyafet ve zemin detaylarından çekim tarihini analiz edebiliyor. Böylece her kare, sadece bir anı değil; tarihle bütünleşen dijital bir belgeye dönüşüyor.

Soy Ağaçları: Köklerden Buluta

Aile tarihinin dijitalleşmesi yalnızca görsel arşivle sınırlı değil. Soy ağacı platformları, aile geçmişini interaktif, görsel ve bilimsel bir haritaya dönüştürüyor. MyHeritage, Ancestry, FamilySearch gibi platformlar aracılığıyla kullanıcılar kendi aile ağaçlarını oluşturabiliyor, akrabalarını konumlandırabiliyor, hatta DNA testleriyle genetik kökenlerini keşfedebiliyor. Bu siteler yalnızca isimleri sıralamıyor; doğum-ölüm tarihlerini, evlilik kayıtlarını, göç belgelerini, nüfus cüzdanı bilgilerini ve hatta eski gazetelerde çıkan haberleri bile sistemin içine dahil ediyor. Zaman çizelgeleriyle, “1930’da kim neredeydi?” gibi sorular bile görsel olarak takip edilebiliyor.

Her yeni eklenen birey, bir ağacın dallarına açılan yeni bir yapıt gibidir. Bazı aileler, dijital arşivlerine sadece fotoğraf değil eski el yazmaları, aile büyüklerinin ses kayıtları, mektuplar, tarif defter-

leri ya da geleneksel kıyafet fotoğrafları gibi kültürel detayları da ekliyor. Bu da aile geçmişini yalnızca bireysel değil, toplumsal ve kültürel bir hafızaya dönüştürüyor.

Üstelik bu sistemler, farklı ülkelerde yaşayan aile bireylerinin aynı anda katkı sunabileceği ortak çalışma alanları da yaratıyor. Kuşaklar arası hikâye anlatımı, artık kolektif belleğin elinde.

Dijital Hafıza Ortak Hafızaya Dönüşüyor

Dijitalleştirilen her belge, her fotoğraf ya da her küçük not parçası aslında yalnızca o aileye değil; bir ülkenin ve toplumun ortak geçmişine de katkı sağlıyor. Göçler, savaşlar, salgınlar, büyük yangınlar, mahalle taşınmaları... Her ailenin arşivinde bu tarihî olayların bir yankısı var. Bir dedenin askerlik fotoğrafı, bir annenin günlüğü ya da büyükannenin düğün davetiyesi... Hepsi kolektif hafızanın bir parçası. Bu geçmişe artık Z kuşağı da sahip çıkıyor.

Gençler, büyükanne ve büyükbaba anılarını video formatına dönüştürüyor, Instagram’da nostalji köşeleri açıyor, TikTok’ta aile büyüklerinin hikâyelerini paylaşıyor. Bazıları dedesinin sesini yapay zekâ ile eski bir fotoğrafa giydiriyor, bazıları aile tariflerini YouTube’da dijital deftere dönüştürüyor.

Geçmiş artık sadece anlatılmıyor; düzenleniyor, arşivleniyor ve yeniden kurgulanıyor. Kimi zaman da kayıp bir akraba, genetik eşleşme sonucu binlerce kilometre ötedeki bir DNA bağlantısıyla bulunabiliyor.

Aile Soy Değil Hafızadır!

Birlikte çekilen fotoğraflar, yazılmış mektuplar, saklanmış diplomalar... Bunlar yalnızca belge değil; bir kimliğin yapı taşlarıdır. Aile geçmişi, isimlerden ibaret değildir. O isimlerin ardındaki gü-lüşler, uğurlamalar, buluşmalar... Kısacası duygular vardır.

Dijital albümler oluşturmak, soy ağacını kayıt altına almak ya da eski fotoğrafları onarmak; sadece nostaljik bir çabadan çok geleceğe bırakılan bilinçli bir mirastır. Ve bu miras, artık yalnızca büyüklerin değil, tüm kuşakların sorumluluğundadır.

Kim bilir...Şu an bir tarayıcıya yerleştirdiğiniz solmuş bir fotoğraf, bir gün torununuzun kendini tanımasında belirleyici bir rol oynayabilir. Çünkü bir ailenin belleği, onu kaydetmeye karar verenlerle geleceğe kalır.

AİLE: DOĞANIN SESSİZ YASASI

Birbirine yaslanarak hayatta kalan ağaçları düşündüğümüzde, toprağın altında birbirine görünmeyen köklerle bağlı olduklarını bilmek, bize aileyi anlatır aslında. Sessizdir bu bağ. Gürültüsüdür. Ama en zor rüzgarlarda bile ağacı devirmek kolay değildir, çünkü tek başına değildir o. Aile de böyledir. Görünmez, gösterişsiz ama hayati.

Doğada en çok hayranlık uyandıran şey, bir canlının başka bir canlının varlığıyla güçlenmesidir. Bu bir kuşun yavrusuna kanat açışı olabilir, bir filin sürüsünden ayrılmayan yavruyu koruyuşu ya da bir penguenin Antartika'nın ortasında yavrusunu sıcak tutmak için günlerce kıpırdamadan bekleyişidir. Her biri, doğanın yazılı olmayan ama asla çiğnenmeyen yasasına işaret eder: bir arada kalmak. Çünkü doğada yalnızlık, çoğu zaman kırılganlıktır. Aile ise direniştir.

İnsanın da içinde büyüdüğü en doğal yuva budur. Evler sadece duvarlardan ibaret değildir; seslerden, kokulardan, aynı masada susularak geçirilen akşamlardan, birlikte izlenen filmlerden, hiç konuşulmamış ama hep hissedilmiş sevgilerden oluşur. Aile bazen bir masaya sığmaz; dedenin bastonundan torunun oyuncak ayısına kadar zamanın içinden geçen bir zincirdir. Bazense küçük bir odada, sadece iki insanın birbirine yaslanışıyla kurulur. Ne kadar kalabalık olduğu değil, ne kadar bağlı olduğu önemlidir.

2025'in Aile Yılı ilan edilmesi, tüm dünyada unutulmaya yüz tutmuş bu temel yapının yeniden hatırlanması içindir belki de. Çünkü modern çağın hızında, aile artık bir sığınak değil de bir uğrak yeri haline gelmiştir. İnsanlar eve dönmüyor, sadece uğruyor. Sofralar büyümüyor, ekranlar büyüyor. Herkes birbirine yakın ama kimse birbirine dokunmuyor. Oysa aile, bir bakıştırdı çoğu zaman. Bir susuş. Bir omuza düşen yorgunluk. Bir odada kimse konuşmasa da herkesin orada oluşuyla içinin rahatlaması.

Belgeseller bize en temel şeyi gösterir: Hayat, birlikte anlamlıdır. Bu nedenle BBC Earth'ün Dynasties belgeselinde, bir dişi aslanın yavrularını korumak için ölüme yürüyüşünü izlerken anlarız; annelik, sadece türsel bir içgüdü değil, evrensel bir fedakarlıktır. Aynı şekilde People's Century gibi yapımlarda, dünya savaşları, göçler, kıtlıklar hep bir ailenin gözünden anlatılır. Çünkü tarih büyük olaylarla değil, küçük evlerin içindeki mücadeleyle yazılır. Aile, sadece kan bağı değildir. Bazen aynı hikaye inanan insanların kurduğu gönül bağıdır. Kimi zaman komşudur, kimi zaman dost. Birlikte geçirdiğiniz yılların bıraktığı izlerdir. Bir annenin saçınızı tararken verdiği huzur ya da babanızın sizi sessizce izleyişidir. Büyürken fark etmezsiniz ama yıkılacak gibi olduğunuz bir gün, o sessiz varlıkların ne kadar büyük bir güç olduğunu anlarsınız. Aile; doğada, tarihte ve insanın kalbinde hep aynı anlamı taşır: Tutunmak. Bazen hayata, bazen birbirine...

AİLE İÇİ ROLLER, DOĞUM SIRASI VE KİMLİK GELİŞİMİ

Bir evin içinde üç çocuk vardı. İlki, gözlerin hep üzerinde olduğu, ailesinin hayallerini sırtında taşıyan çocuktu. O, "aferin" kelimesiyle büyürken aslında sessizce şunu fısıldıyordu: "Ya bir gün yeterince iyi olmazsam?" Ortanca, kimsenin fark etmediği boşluklarda yürürdü. Ne ilk olmanın yükü vardı, ne de en küçük olmanın şımarıklığı. Ama çoğu zaman "Ben neredeyim?" sorusunun cevabını bulamazdı. En küçükse kimi zaman evin neşesi idi, kimi zaman da tüm çatlakların üzerine sürülen günah keçisi. Kendi sesini duyurmak için ya şakacı bir maskenin ardına saklanır, ya da en yüksek çığlığı atardı.

Bir evin içinde, her çocuk kendine özgü bir dünya kurar; ancak bu dünyanın sınırları ve içindeki konumu, çoğu zaman aile içindeki doğum sırası ve üstlenilen sessiz rollerle belirlenir. Kimi başarılarıyla parlatılırken, kimi hatalarıyla suçlanır, kimi ise görünmezliğe terk edilir. Bu roller, yalnızca bir biyolojik sıralamadan ibaret olmayıp, bireyin kimlik gelişimi üzerinde derin ve kalıcı izler bırakan psikolojik bir kader çizer. Yıllar sonra kendi kimliğimizi ararken, bu görünmez rollerin hem bize yol gösterdiğini hem de kimi zaman kanatlarımızı kapadığını fark ederiz.

Alfred Adler ve Doğum Sırası

20. yüzyılın başlarında, bireysel psikolojinin öncülerinden Alfred Adler, aile içinde çocukların dünyaya geliş sırasının sadece biyolojik bir olgu olmadığını, aynı zamanda psikolojik bir kaderi şekillendirdiğini öne sürmüştü. Adler'e göre, doğum sırası bir çocuğun kişilik gelişimini ve aile içindeki konumunu belirleyen önemli bir faktördür. Onun modeli, çocukların sadece sıralarına göre değil, aynı zamanda aile içindeki psikolojik rollere göre şekillendiğini göstermektedir. Ona göre ilk çocuk, anne babanın tüm umutlarını ve kaygılarını üzerine alır; ortanca çocuk, kendine bir alan açma mücadelesi verir; en küçük ise ya korunan ya da dışlanan olur. Tek çocuklar ise hem ilgiyle hem de yalnızlıkla kuşatılır.

Doğum sırası, aslında bir çocuğun "aile hikâyesinde hangi role davet edildiğini" belirler. Bu davet, her zaman bilinçli değildir; bazen ebeveynlerin kendi travmalarının, bazen kültürün, bazen de yaşamışlıkların sessiz bir sonucudur. İşte bu nedenle doğum sırası yalnızca biyolojik bir pozisyon değil, aynı zamanda psikolojik bir kimlik çağrısıdır.

Adler'in bu yaklaşımlarına göre:

- İlk çocuk, genellikle anne babanın tüm umutlarını ve kaygılarını üzerine alır. Sorumluluk sahibi ve otoriter bir yapı geliştirebilir, ailenin tüm beklentilerini omuzlarında taşır.
- Ortanca çocuk, ne ilk olmanın yükünü ne de en küçük olmanın şımarıklığını taşır. Genellikle kendine bir alan açma mücadelesi verir ve denge arayışı içinde kimlik mücadelesi yaşar.
- En küçük çocuk ise ya aşırı korunan ya da dışlanan bir pozisyonda bulunur. Kimi zaman evin neşesi olurken, kimi zaman da tüm çatlakların üzerine sürülen günah keçisi rolünü üstlenebilir; ya şımartılarak korunur ya da "ası" bir kimlik geliştirebilir.
- Tek çocuklar ise hem yoğun ilgi hem de yüksek beklenti baskısı ile büyürler, hem ilgiyle hem de yalnızlıkla kuşatılırlar.

Psikoloji literatüründe "altın çocuk", "günah keçisi" ve "görünmez çocuk" rolleri, özellikle işlevsel olmayan ailelerde sıkça karşımıza çıkar. Bu roller, doğum sırasıyla da ilişkilendirilerek bireyin kimlik gelişimi üzerinde kalıcı izler bırakabilir.

Altın Çocuk

Altın çocuk, çoğu zaman ailenin vitrini, gurur kaynağı ve ilk doğanlarda görülen bir roldür. Onun başarıları, evdeki huzursuzlukların üzerine örten bir perde görevi görür; bir sınav kazananması aileye sevinç getirir, bir ödül alması tartışmaları bir süreliğine dindirir. Bu süreçte çocuğun benliği yavaş yavaş başarıyla özdeşleşir. Bu çocuklar "aferin" kelimesiyle büyürken, içten içe "Ya bir gün yeterince iyi olmazsam?" sorusunu fısıldarlar.

Disarıdan bakıldığında ışıltılı görünen altın çocuk, arkadaş çevresi tarafından "başarılı" ya da "örnek" olarak tanımlanır. Ancak kendi iç dünyasında sık sık şu soruyla yüzleşir: "Başarılarım benden alınırsa, geriye ne kalır?". Bu soru, çoğu zaman kaygının ve mükemmeliyetçiliğin temelini oluşturur. Araştırmalar, bu roldeki çocukların ilerleyen yaşlarda yüksek kaygı düzeyi, onay bağımlılığı ve kendini eleştirme eğilimi gösterdiğini ortaya koymuştur. Altın çocuğun parıltısı, çoğu zaman kendi iç sesini bastırır; ailesine ayna olurken, kendi yüzünü görmeyi unuttur. Onlar, "ancak başarılı olduğumda değerliyim" inancını içselleştirebilirler.

ALTIN ÇOCUK

GÖRÜNMEZ ÇOCUK

GÜNAH KEÇİSİ

Görünmez Çocuk

Ortanca çocuklarda daha sık rastlanan bir rol olan “görünmez çocuk”, çoğu zaman fark edilmeden büyür. Ne ilk doğanın öncü rolü, ne de en küçüğün korunan kimliği ona aittir. Adı sık anılmaz, başarıları sessizce geçiştirilir. Genellikle sorun çıkarmayan diye tanımlanır. Oysa sorun çıkarmamak, görülmemenin bedeli olabilir. Bu çocuklar ne ilk olmanın sorumluluğunu ne de en küçük olmanın ilgisini yaşarlar, çoğu zaman geri planda kalırlar. Başarıları fark edilmeyebilir, duygusal ihtiyaçları gözden kaçabilir.

Görünmez çocuk, kimliğini sessizlikle ör. Dışarıdan sakın, uyumlu, hatta sorunsuz görünürken, iç dünyasında derin bir “Ben değerli miyim?” sorusu dolaşır. Psikoloji literatürü, bu çocukların ilerleyen yıllarda sosyal geri çekilme, yalnızlık duygusu ve düşük özsaygı ile mücadele ettiklerini göstermektedir. Bir bakıma görünmez çocuk, ailenin boşluklarını dolduran sessiz bir gölgedir. Görünmezliğiyle aileyi rahatsız etmez, ama aynı zamanda kendi varlığını da inkar etmeye başlar. Onlar için kimliğin merkezindeki soru “ben görülmezken de var olabilir miyim?” olabilir.

Günah Keçisi

En küçük çocuk bazen evin neşesi olurken, kimi zaman da öfkenin hedefi haline gelir. Özellikle işlevsel olmayan ailelerde, çözülmemiş çatışmalar bir çocuğa yönelir ve o, ailenin günah keçisine dönüşür. En küçük bir hata, ailedeki tüm sorunların simgesi haline gelebilir. Bu çocuklarda sıkça görülebilen bu rolde, birey ailedeki sorunların sorumlusu olarak işaret edilir.

“Senin yüzünden böyle oldu.” Bu cümle, günah keçisi çocuğun kulağına defalarca fısıldanır ve onun kimliğine kazınır. Oysa çoğu zaman sorun ondan kaynaklanmaz sadece ailedeki kırılgan dengelerin üzerine yansıtılmıştır. Günah keçisi çocuğun davranışları, aslında ailenin görünmeyen çatışmalarının dışavurumudur. Bu çocuklar yetişkinlikte ya öfke patlamalarıyla ya da derin bir suçluluk duygusuyla yaşamaya devam ederler. Kimlikleri, hataları ya da yanlış davranışları üzerine kurulmuştur. Oysa günah keçisinin gerçeği çok daha farklıdır. O, yalnızca ailenin çözemediği acıların taşıyıcısıdır. Günah keçisi rolünü üstlenen bireylerde öfke kontrol sorunları, düşük özdeğer ve suçluluk duygusu öne çıkabilir.

Rollerin Kimlik Üzerindeki Derin İzleri

Her çocuk, aile içinde bilinçli veya bilinçsizce bir rol üstlenir. Bir çocuğun başarıları parlatılırken, diğerinin sessizliği gözmezden gelinir. Bu süreçte çocuk, kendi benliğini değil, ailenin dengesini koruyan bir maskeyi taşır. Psikoloji literatürü, aile içi rollerin

bireyin kimlik gelişiminde kritik bir faktör olduğunu göstermektedir. Çocuklar, çoğu zaman kendi ihtiyaçlarını değil, ailenin dengesini koruyacak davranış biçimlerini geliştirirler, bu da kimliğin şekillenmesinde belirleyici olur.

Bu roller, kimlik için hem bir başlangıç noktasıdır hem de bir sınır. Çocuklukta öğrenilen bu roller, yetişkinlikte ilişkilerimize, seçimlerimize, hatta hayata bakışımıza sızır. Altın çocuk, “en iyisi” olmak zorunda hisseder; görünmez çocuk, kendini geri çekmeye devam eder; günah keçisi ise ya öfkesiyle savaşıyor ya da suçluluğunu taşır. Ancak unutulmamalıdır ki, bu roller değişmez kaderler değildir. Anne-baba tutumları, ailedeki duygusal iklim ve kültürel bağlam da bu süreci etkiler.

Rolün Ötesinde Bir Kimlik

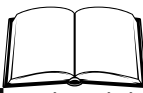
Aile bize bir sahne sunar ve bu sahnede rolümüz çoğu zaman bizden önce yazılmıştır. Altın çocuk, görünmez çocuk, günah keçisi... Her biri ailenin sessiz dengesini korumak için biçilen kimliklerdir. Ama kimlik, rolden ibaret değildir.

Gerçek kimlik, çocuklukta biçilen rollerin ötesinde filizlenir. Birey, yetişkinlikte bu maskeleri fark edip sorguladığında, kendi öz sesini bulma şansı yakalar. Bu farkındalık, bir dönüşümün başlangıcı olabilir:

- Altın çocuk, başarısız olduğunda da sevebilir olduğunu keşfedebilir. Kendini yalnızca başarılarıyla değil, varlığıyla da değerli görebilir.
- Görünmez çocuk, kendi sesini duyuracak bir alan yaratabilir. Kendi ihtiyaçlarını ve duygularını ifade etme cesaretini bulabilir.
- Günah keçisi ise başkalarının yüklerini taşımak zorunda olmadığını fark edebilir. Kendi suçluluğundan arınarak, gerçek sorumluluklarını ayırt edebilir.

Sonuçta aileden aldığımız roller, kimliğimizin yalnızca ilk cümlesini oluşturur. Asıl hikâye, kendi kalemimizle yazmaya başladığımızda başlar. İşte o zaman, geçmişin gölgeleri arasından kendi ışığımızı buluruz. Aile, bize sahneyi sunsa da, oyunu nasıl oynayacağımızı biz seçeriz. Çocuklukta biçilen roller, kimliğimizin başlangıç noktası olabilir fakat nihai nokta, bireyin kendi sesini bulmasıyla yazılır.

Aile, Birlikte Büyümektir: Üç Anime, Üç Bakış

Aile, herkes için farklı bir anlam taşır. Kimi için sıcak bir sofra, kimi için korunacak bir anı, kimi için de yeni baştan kurulacak bir yuvadır. Japon animasyonu, bu çok katmanlı aile kavramını sadece neşeli sahnelerle değil, bazen gözyaşları, bazen sessizlik, bazen de beklenmedik bağlarla işler. Wolf Children, Spy x Family ve My Neighbor Totoro bize aileyi farklı açılardan anlatan, birbirinden güçlü üç hikâye sunuyor.

Wolf Children (Ookami Kodomo no Ame to Yuki): Bir Annenin Sessiz Kahramanlığı

Hana, üniversitede okuyan genç bir kadınsa bir kurtadamlı aşık olur ve iki çocuk sahibi olur: Yuki ve Ame. Ancak eşini trajik bir kazada kaybedince, çocuklarıyla bir başına kalır. Wolf Children, bir annenin yalnız başına hem insan hem kurt olan iki çocuğa hem anne hem baba olma çabasını anlatır.

Küçük bir şehirden taşraya, oradan doğayla baş başa bir hayata geçerler. Hana, çocuklarının hem insan dünyasına hem kurt doğalarına uyum sağlaması için çabalar.

Onların seçimlerine saygı duymayı, bırakmayı, kendi yollarını bulmalarına izin vermeyi öğrenir. Çocuklar büyüdükçe, annelik sadece bakım vermek değil, özgür bırakmak anlamına gelir. Filmde sık sık hissettiren mesaj şudur:

"Bir anne, çocuklarının büyümesine yalnızca tanık olmaz; büyürken onlarla birlikte değişir."

Hana'nın sessiz direnci, sabrı ve sevgisi izleyenin kalbine dokunur. Wolf Children, anne-çocuk bağının sadece şefkatle değil, mücadeleyle de örüldüğünü gösterir.

Spy x Family: Sahte Rollerden Doğan Gerçek Bağlar

Spy x Family, modern zamanların en sevilen anime dizilerinden biri. Ödüllü casus Loid Forger, önemli bir görev için bir aile kurmak zorundadır. Evlendiği kadın Yor, aslında bir suikastçısıdır; evlat edindiği küçük kız Anya ise bir telepatidir. Başlangıçta her şey "görünürde" bir aile için kurulsun da, zamanla bu üç yabancı insan birbirine kalpten bağlanırlar.

Anya'nın bir bölümde içinden geçirdiği söz belki de en dokunaklıdır:

"Burası sahte bir aile, ama burada kendimi güvende hissediyorum."

Loid ve Yor, sahte evliliklerinde önce birbirlerine alan tanır, sonra birbirlerini anlamayı öğrenirler. Anya ise onların kaybolmuş yanlarını birbirine bağlayan sessiz bir köprü gibidir.

Spy x Family, aileyi kan bağıyla değil, koruma, fedakârlık ve birlikte gülme iradesiyle kurulan bir şey olarak sunar. Mizah ve aksiyonun altında, kırılgan bir samimiyet saklıdır.

My Neighbor Totoro (Tonari no Totoro): Çocukluk Masalının Kalbinde Aile

My Neighbor Totoro, Studio Ghibli'nin en naif ve en çok sevilen eserlerinden biridir. Hastanede yatan annelerini bekleyen iki küçük kız kardeş, Satsuki ve Mei, taşrada babalarıyla yeni bir hayata başlar. Doğayla iç içe bu yerde, Totoro adında dev bir orman ruhuyla arkadaş olurlar. Totoro'nun büyüdü dünyası, çocukların yalnızlıklarını hafifletir, sabırla beklemeyi, hayal etmeyi ve korkuları aşmayı öğretir.

Film boyunca güçlü bir his vardır:

"Bazen aile, yanında bir şey yapmadan sadece var olanlardır."

Baba, her şeye rağmen sakin ve destekleyicidir; kız kardeşler, sık sık didişmeler de birbirlerinin en yakın dostudur. Totoro ise, çocukların iç dünyasında anne yokluğunda büyüyen endişelerin yumuşak bir sembolüdür. My Neighbor Totoro, aileyi hayal gücünün, sevginin ve sabrın içinden örür.

Aile: Birlikte korkmak, birlikte gülmek, birlikte büyümek

Üç anime, üç bambaşka dünya: biri kırsalda büyüyen yarı kurt çocuklar, biri görev için kurulmuş ve zamanla güçlü bağlar kuran sahte aile, biri ise hasta bir annenin gölgesinde çocukluğun masalsı kaçı... Ve hepsi bize aynı şeyi fısıldar: Aile, bir yeri paylaşmak değil, birlikte büyümek demektir.

Aile yılına özel bu sayıda, Wolf Children'in yalnız annesine, Spy x Family'nin sahte ama sıcacık evine, My Neighbor Totoro'nun çocuk dolu yaz günlerine bakarken şunu hatırlamak istiyorum;

"Aile, mükemmel olduğu için değil, birlikte büyümeyi seçtiği için ailedir."

Aile, Birlikte Ağlamayı ve Gülmeyi Bilmektir: Yeşilçam'dan Sıcak Hikâyeler

Yeşilçam filmleri, yalnızca bir dönem sinemasını değil, bir toplumun kalbindeki en derin duyguları, en gerçek çatışmaları ve en samimi bağları perdeye taşıdı. O hikâyelerde aile, sadece anne, baba, çocuklardan ibaret değildi; bir arada kalmaya çalışan, yoksullukta bile onurunu kaybetmeyen, yoklukta birbirine tutunan, bazen küssüp dağılan, ama sonunda yine bir sofranın etrafında birleşen insanlardı.

Bir Yeşilçam filmi açıldığında aslında bir eve girerdik: çatısı akitan, duvarları çatlak bir ev... Ama o çatlakların arasından sızan ışık hep sevgiden gelirdi. Sofrada kuru ekmek bölüşülse de paylaşılan şey umuttu. Babalar susarak severdi, anneler gözleriyle; kardeşler didişirken bile birbirlerinin arkasında dururdu. İzleyiciler için Yeşilçam aileleri, bazen kendi eksik ailelerinin hayalini, bazen de hatırasını taşırdı. Çünkü herkes biraz o filmlerdeki çocuktı, biraz babaydı, biraz anneydi, biraz kardeşti.

Belki de Yeşilçam'ın bize yıllardır hatırlattığı en önemli şey şudur:

"Aile, mükemmel olduğu için değil, birlikte gülüp ağlamayı bildiği için ailedir."

Şimdi gelin, Yeşilçam'ın sıcaklığında hepimizi biraz çocuk, biraz anne, biraz baba yapan o unutulmaz filmlerin izini sürelim...

Neşeli Günler (1978)

Limon mu sirke mi?

Bir turşunun içinden başlayan kavga, bir ailenin yıllar süren ayrılığına dönüşür. Saadet Hanım ve Kazım Efendi altı çocuklarını paylaşır, çocuklar büyür, ama eksik büyür. Yıllar sonra birbirlerini bulduklarında anlarız ki, mesele sirke ya da limon değildir:

"Aile demek, küs kalmamayı öğrenmek demektir."

Bizim Aile (1975)

İki dul, bir kadın ve bir adam, çocuklarıyla birlikte yeni bir aile kurmaya çalışır. Başlarda didişme, kıskançlık, uyumsuzluk yaşanır ama gün gelir, o evde bir yumak gibi örülen kardeşlik bağı doğar. Münir Özkul'un o ünlü sözleri ise hâlâ kulağımızda çınlar:

"Birlikte olunca her şeyi yeneriz çocuklar. Önemli olan birbirimize güvenmek."

Aile Şerefi (1976)

Onur, Yeşilçam'da en çok ailelerin üstüne titrediği değerd. Aile Şerefi'nde yoksul ama onurlu bir ailenin, zengin ve şımarık bir gencin can yakmasına karşı verdiği mücadele, hepimizin kalbine kazınmıştır.

"Bizim paramız yok ama başımız dik. Şerefimizle yaşar, şerefimizle ölürüz!"

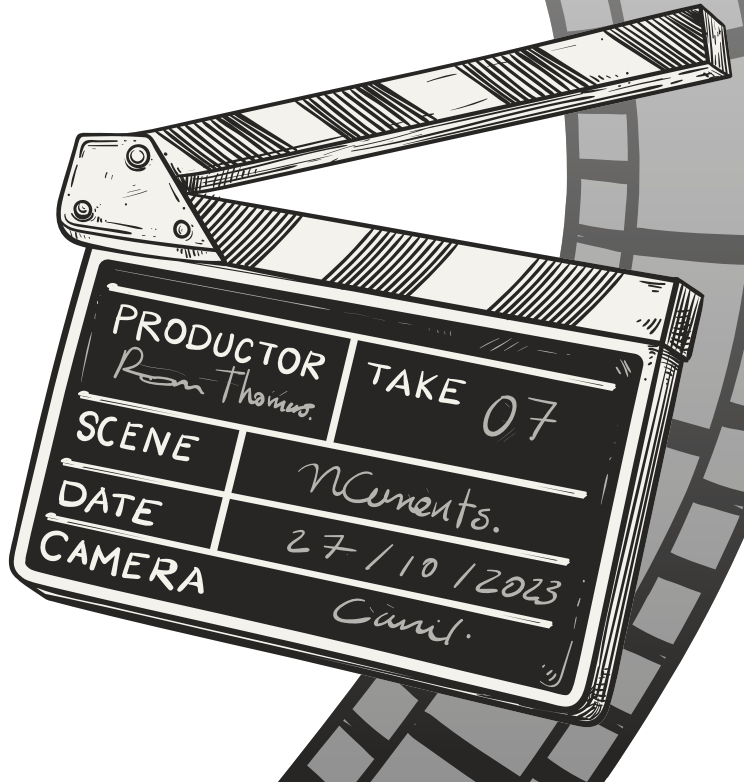
Bu söz, sadece bir babanın değil, bir ailenin onurlu duruşunun nişanesi olur.

Canım Kardeşim (1973)

Belki de Yeşilçam'ın en yürek burkan aile hikâyesi. Küçük bir çocuk, hasta kardeşine bir televizyon alabilmek için ağabeyiyle mücadele eder. Son sahnede izleyenin boğazına düğümlenen o his, kelimelere sığmaz. Çünkü bazen bir aile, küçük bir mutluluk uğruna dünyaları yıkmaya hazırdır.

"Televizyon alacağız, kardeşim sevsin diye..."

Yeşilçam'da aile hiçbir zaman kusursuz değildi. Yoksulluk olurdu, hastalık olurdu, yanlışlar olurdu. Ama kimse kimseyi yarı yolda bırakmazdı. Bir anne şefkatiyle, bir baba suskun gururuyla, kardeşler ise saf sevgileriyle birbirine tutunurdu. Ne eksiklikler ne de hatalar o bağı koparamazdı. Çünkü Yeşilçam'ın bize öğrettiği en büyük şey ailenin kusurları değil sevgiyi gördüğüydü. Bu yüzden ki bugün izlenen o siyah beyaz filmler bize, aile sıcaklığını yıllar sonra bile hissettirir.

BÖLÜM EDITÖRÜ: EZGİ NUR ÖZBÜTÜN

YAZARLARIMIZDAN GELENLER
AYIN KONUSU:
AİLE

*MERYEM KAÇMAZ
ASLIHAN ÜLKÜ TOPAY*

Yazılarda ifade edilen görüşler, yalnızca yazı yazarına aittir ve kurumun resmi görüşlerini yansıtmaz.

BALKON

“Kapat gözlerini.” dedi bana psikologum Melahat Hanım. “Huzurlu bir yer hayal et. Ne yaşanmış olursa olsun, asla dertlerin giremeyeceği bir yer. Orada seninle birlikte kimler olurdu?”

Aklıma ilk gelen şey “aile”ydi. Peki nedir bu aile? Anne, baba, kardeş mi? Olabilir. Ama olmayabilir de. Bir kedi de olabilir, bir dost, bir sevgili de... Aile; ait olduğu o yerde yanında olmasını istediklerindir. Şelalenin hızla aktığı bir dünyadaki dingin su kaynağıdır. Uzun bir maraton sonrası aldığı ilk nefestir. Okuduğunda “o şeyi” hissettiren iki kelimedir. Denizden çıktığında koltukta oturduğu zaman hissettiğin huzurlu dalgalarıdır. Köpüklü bir akşam kahvesidir. Aile affettir, anlamaktır. Bazen de anlamasan da hak vermektir. İnanmaktır. Aile sevmektir, ait olmaktır. Kutu gibi, sıcak bir evdir. Aile her şeydir... Güzel olan her şeydir.

“Balkonuna çık.” dedi psikologum. “Huzurlu, kurşun geçirmeyen evindeki balkonuna...”

Çıktım. Bu sefer tektim. Ailem “ben”dim. “Yalnız mıyim yoksa?” diye sordum Melahat Hanım’a. “Hayır.” dedi. “Farkındasın. İnsanın önce kendisine aile olması gerektiğinin farkındasın. Diğer aile üyelerinin de girmesine izin verdiğin bazı alanlar vardır huzurlu, kurşun geçirmeyen evinde. Ama o balkon sadece senin. Ailen ilk önce sen olmalısın ve sen bunun farkındasın.”

Elimi kalbime koydum istemsizce, sarıldım aileme, kendime... Kollarım başaramazdı bunu ama titreyen ellerim yapabiliirdi. Yaptı... Çok sıcaktı. Küçük, yemyeşil bitkilerin ve sallanan bir sandalye ile kilimin olduğu bir balkonu.

Kimse giremediği o yere... “Ara ara,” dedi psikologum, “o yere, balkona çık. O balkondan da çık. Kedinle odanda oyna, annenle kek yap, babanla sohbet et, kardeşlerinle şakalaş... Ama o balkonu ayazda bırakma.”

Şimdilerde o balkona ayaz asla uğramıyor. Hep temiz. Hep bana ait.

Seans bitti. Mülküm yok sanarak girdiğim klinikten; küçük, yemyeşil bitkileri ve sallanan bir sandalye ile kilimin olduğu bir balkona sahip, kutu gibi, sıcak bir evim olduğunu hatırlayarak çıktım.

Tek başıma girdiğim o klinikten koca bir aileyle beraber çıktım. Yalnız değildim.

Vaporda yer bulabildim. Otururken huzurlu dalgalar hissettim. Sallandım. Dingin sulara baktım. Vapurun balkonuna çıktım. Ait oldum. Sevdim. Affettim. Anladım. Anlamasam bile hak verdim. Balkondan da çıkabildim. Sefer bitti. Evime gittim.

Güzeldi... Aile güzeldi... Aile her şeydi...

MERYEM KAÇMAZ

BİR BEBEĞİN VAROLUŞU

Şanslıysa eğer, her çocuk annesinin kokusu, babasının dokunuşuyla gözlerini açar hayata. Henüz hiçbir duygudan haberi yokken sevgiyi öğrenir. Annesinin kucagındayken tadar huzuru, dizlerindeki yaraları temizleyen babasından öğrenir güveni. Ve aslında o günlerde, tüm hayatını belirleyecek bir bağa; bir yolculuğa yelken açar.

Aileler çocuklarının bir numaralı ansiklopedisidir aslında. Bir gülüş, bir sarılma, bir “buradayım” cümlesi, hissi... Bunlar, çocuğun içine işler; yıllar geçse de, o çocuk unutsa bile bilinçaltı unutmaz. Ama aynı şekilde bir suskunluk, bir ilgisizlik, bir kırıcı söz bir gün ortaya çıkacağı zamanı bekler.

Evin duygusal iklimi, çocuğun iç dünyasında bir bahçe kurar. Sevgiyle sulanan bu bahçe, güven, şefkat ve cesaret ile pekiştiği zaman çiçekler açar. Ama ihmal, öfke ve kırgınlık rüzgârı estiğinde, o çiçekler ya solmaya başlar ya da daha açamadan toprağa karışır. Çocuk, kendi içindeki bu bahçeyle hayatını yaşar; dostluklarında, aşklarında, hayallerinde hep o ilk bahçeden izler vardır.

Bazı yaralar görünmezdir. Bir çocuk, yüksek sesleri sevmeyişinin, başkalarına kolay kolay güvenemeyişinin, en ufak tartışmada içine kapanışının nedenini yıllar sonra anlar, bazen de hiç anlayamaz. Çünkü çocukluk, bir ömür boyu yankılanan bir melodidir. Ve bu melodi, gözlerini açtığı o evin içinde çalan notalardan oluşur.

Aile, çocuğa sadece yaşam vermez; dünyayı nasıl göreceğini, kendini nasıl seveceğini de öğretir. Bir bakışla “sen değerlisin” diyebilir, bir sessizlikle “sen yoksun” hissi bırakabilir. Bu yüzden aile ilişkileri, yalnızca o anı değil, geleceği de şekillendirir.

Bu söylediklerimi Karen Horney’in “Bir çocuğun ruhsal güvenliği, aile içindeki sevgi, ilgi ve kabul ile beslenir; bunların eksikliği ise yabancılaşmayı doğurur” cümlesi ile destekleyebiliriz.

Tüm bu öğrendiklerimizi bir sonuca bağlamamız gerekirse, aile ilişkileri sadece çocukluğu değil, o çocuğun büyüyünce nasıl bir insan; nasıl bir anne, nasıl bir baba olacağını da belirler. Bu yüzden ebeveynler bir çocuğu yetiştirirken hiç olmadıkları kadar anlayışlı, dikkatli ve sevgi dolu olmak zorundadır.

KADIN VE ÇOCUK TOPLULUĞU

Değerli öğrenciler,

Bugün burada yalnızca bir soruya cevap vermek için değil, aynı zamanda bir millete yön veren en güçlü varlığı anmak için toplandık: Türk kadını kimdir?

Türk kadını, tarihi boyunca sadece bir birey değil, bir milletin taşıyıcısı olmuştur. O; Kurtuluş Savaşı'nda cepheye mermi taşıyan, yaralı askerleri saran, canıyla vatani koruyan Nene Hatun'dur. O; tarlada saban süren, okulda tebeşir tutan, gerektiğinde silaha sarılan cefakâr Anadolu kadınıdır.

Türk kadını, sadece evinin değil, milletin de temel direğidir. O; yeri geldiğinde bir lider, yeri geldiğinde bir öğretmen, ama her daim bir ilhamdır.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Mustafa Kemal Atatürk'ün "Dünyada her şey kadının eseridir" diyerek onurlandırdığı, seçme ve seçilme hakkını birçok Batı ülkesinden önce elde eden kadındır.

Türk kadını, geçmişin emanetini taşıyan ve geleceği inşa eden köprüdür.

Onun emeği, alın teri, azmi ve duruşu; Türk toplumunun ilerlemesinde en büyük güç olmuştur.

Ve bugün, Türk kadını sadece geçmişin gururu değil, bugünün umudu ve yarının mimaridir.

Eğitimde, sanatta, sporda, siyasette, bilimde... Her alanda var gücüyle çalışan, ülkesine değer katan, adını dünyaya duyuran bir iradenin sahibidir.

Ama unutmamalıyız ki; Türk kadını yalnızca alkışlanacak bir figür değil, hak ettiği değeri görececek bir bireydir. O; korunmaya muhtaç değil, desteklendiğinde toplumu ayağa kaldıracak bir güçtür. Saygıyı hak eden değil, zaten saygının kendisidir.

Türk kadını kimdir?

O; destan yazan bir kahraman, yüreğiyle toplumunu yönlendiren bir anne, fikriyle yol açan bir öncüdür.

Türk kadını; bu milletin özüdür, ruhudur, vicdanıdır.

O yüzden, Türk kadınına bakmak, aslında Türkiye'nin geleceğine bakmaktır.

Teşekkür ederim.

BURÇLAR

Koç

Bu yıl ailen içinde liderlik rolün ön plana çıkıyor; cesur ve kararlı adımların sevdiğinizlerin güvenini artıracak. Küçük anlaşmazlıklar da öfkeyle değil, sabırla hareket edersen aile bağların daha da güçlenecek.

Aslan

Parlayan enerjin, aile içinde motivasyon kaynağı olacak. Gururun ve korumacı tavrın sevdiğinizlerini güven içinde hissettirecek.

Yay

Macera ruhun, aileye yeni deneyimler ve keyifli anılar katacak. Neşen ve iyimserliğin, evdeki atmosferi canlandıracak.

Boğa

Kahve içtiği kupa: En büyük olan, içinde çorba da içilir.

Banyo süresi: Duşa girer ama çıkmaz.

Slogan: "Konfor alanıma hoş geldiniz. Çıkma-yın."

Başak

Detaycılığın ve düzen arayışın, evin düzenini sağlamada fayda sağlayacak. Ailenin ihtiyaçlarını düşünmen, seni onların en büyük destekçisi yapacak.

Oğlak

Sorumluluk bilincin, aile içinde güven veren bir omuz olmanı sağlayacak. Sabırlı tavırlarınla uzun vadeli huzurun temellerini atacaksın.

İkizler

Neşeli sohbetlerin ve iletişim gücün, aile içinde kopan bağları onarmada büyük rol oynayacak. Fikirlerinle sevdiğinizlere farklı bakış açıları sunarak aile içi uyumu yeniden kuracaksınız.

Terazi

Denge arayışın, aile içinde kırgınlıkların giderilmesine katkı sağlayacak. Uyumlu tavrın sayesinde evde barış ve huzur hakim olacak.

Kova

Farklı fikirlerin ve yenilikçi yaklaşımın aile bağlarınızı daha güçlü hale getirecek. Özgürlük alanı tanıman, sevdiğinizlerin yanında kendini daha iyi hissetmesine yol açacak.

Yengeç

Zaten ailenin kalbi olan Yengeç için bu yıl fedakârlık ve sevgi daha çok vurgulanıyor. Sevdiğinizlere gösterdiğiniz şefkat, evin en büyük gücü olacak.

Akrep

Derin bağların ve içgörün, ailenin zorlukları aşmasında önemli bir güç olacak. Güven verdiğin sürece, herkes yanında daha cesur hissedecek.

Balık

Duygusallığın ve empatin, ailenin ruhunu besleyen en güçlü yanın olacak. Anlayışlı yaklaşımınla, evde şefkatli bir atmosfer yaratacaksın.

EKRAN+ SENİ ARIYORUZ

ARANAN NİTELİKLER

- Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencisi olmak (Bölüm veya program farketmeksizin)
- Esnek çalışma saatlerine ayak uydurabiliyor ve hızlı hareket edebiliyor olmak.
- Fotoğraf makinesi öğrenmeye açık.
- İletişim becerileri yüksek

Fotomuhabir

Başvuru için fotoğraflı özgeçmişini gönder!
akademixtv@sdu.edu.tr

EKRAN+ SENİ ARIYORUZ

ARANAN NİTELİKLER

- Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencisi olmak (Bölüm veya program farketmeksizin)
- Esnek çalışma saatlerine ayak uydurabiliyor ve hızlı hareket edebiliyor olmak.
- Yazım ve imla kurallarına dikkat ederek yazı yazabilmek
- Farklı konularda içerik üretebilmek

Bölüm Editörü

Başvuru için fotoğraflı özgeçmişini gönder!
akademixtv@sdu.edu.tr

EKRAN+ YAZARLARINI ARIYOR

Her ay farklı bir ana tema üzerinde yazı, şiir, aforizma vb. türler üretmek üzere, yazma tutkusunu paylaşmak isteyen SDÜ öğrencilerini arıyoruz!

Başvuru için DM'den iletişime geçin.
@ekranderlisi

ÇALIŞMA ARKADAŞLARI ARIYORUZ

- ✓ Kameraman
- ✓ Kurgu&Montaj
- ✓ Program Sunucusu

Başvuru için fotoğraflı özgeçmişini gönder

akademixtv@sdu.edu.tr

AJANS | MEDYA | TV

TARAFSIZ HABERCİLİK

